

Helsingin kaupungin liikennelaitos
OSAVUOSIKATSAUS 1.1. – 30.9.2013

HKLjk 31.10.2013

Yhteisön nimi: Helsingin kaupungin liikennelaitos/konserni

Ajalta: 1.1.-30.9.2013

Toimintaympäristö ja toiminta

HKL toimii raitiovaunu- ja metroliikenteen tuottajana sekä Helsingin raideliikenneinfran kehittämisestä ja ylläpidosta vastaavana organisaationa. HKL tuottaa liikenne- ja infrapalveluja Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymälle. HSL vastaa Helsingin seudun joukkoliikenteen järjestämisestä.

HKL:n toiminta perustuu raitiovaunu- ja metroliikennettä sekä Suomenlinnan liikennettä koskeviin liikennöintisopimuksiin sekä joukkoliikenneinfran kehittämistä ja ylläpitämistä koskevaan infrasopimukseen. Liikennöintisopimuksilla HSL ostaa HKL:ltä liikennepalveluja, infrasopimuksella HSL taas osallistuu HKL:n omistaman infran pääoma- ja ylläpitokustannuksiin.

Metro- ja raitioliikenteen matkustajamäärät ovat lisääntyneet alkuvuoden aikana edellisen vuoteen verrattuna. Metroliikenteessä tehtiin 48,1 milj. matkaa (2012: 45,6) tammi-syyskuussa ja raitioliikenteessä 37,5 milj. matkaa (2012: 36,8) tammi-elokuussa; raitioliikenteen syyskuun matkustajamäärä ei ole vielä tiedossa.

Tuottavuuden parantaminen ja mittaus

HKL:n tuottavuusmittarin suoritteena käytetään raitio- ja metroliikenteen paikkakilometrejä painotettuna liikennöinti- ja infrakorvauksien indeksien mukaan. Panoksena mittarissa käytetään kokonaismenoja.

HKL:n tuottavuusindeksi alkaa vuodesta 2010 (2010=100). Indeksiluku on ennusteen mukaan 105 (2012: 105).

Liikevaihto ja tulos

Koko vuoden liikevaihdon arvioidaan olevan 147,1 milj. euroa eli 2,9 milj. euroa tulosbudjettia vähemmän. Liikevaihto koostuu HSL:ltä laskutettavista raitio-, metro- ja lauttaliikenteen liikennöintituloista sekä joukkoliikenneinfran ylläpitotuloista ja kaupungin tuesta infrainvestointien pääomakuluihin. Infran ylläpitotulot ovat jäämässä 1,3 miljoonaa euroa alle budjetoidun. Suomenlinnan henkilöliikenteen liikennöintikorvaustuloja HSL:ltä on toteutuksessa 0,6 milj. euroa budjetoitua vähemmän ja myös metroliikenteen liikennöintikorvaustuloja 0,6 milj. euroa vähemmän.

Liiketoiminnan muita tuottoja on kertymässä 5,3 milj. euroa budjetoitua enemmän. Liiketoiminnan muissa tuotoissa on mukana Töölönkadun asuinkiinteistöstä saatava 4,6 milj.

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos

euron myyntivoitto, jota ei ole mukana budjetissa.

Palvelujen ostoja on toteutumassa 2,0 milj. euroa budjettia vähemmän. Suomenlinnan henkilöliikenteen liikennöintikorvauksia ovat toteutumassa 0,5 milj. euroa budjetoitua vähemmän. Myös rakennusten ulkopuhdistuksia on toteutumassa 0,5 milj. euroa ja liikennevälineiden huoltoja 0,4 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Henkilöstökulut ovat toteutumassa 0,5 milj. euroa budjetoitua pienempinä ja rahoituskulut 0,8 milj. euroa alle budjetin. Sen sijaan aineita ja tarvikkeita sekä poistoja on toteutumassa hiukan budjetoitua enemmän.

Koko vuoden tulosennuste ennen tilinpäätössiirtoja on 8,4 milj. euroa eli 5,3 milj. euroa budjetoitua parempi (ilman korvausta peruspääomalle tulosennuste ennen tilinpäätössiirtoja on 16,8 milj. euroa).

HKL:n koko vuoden tulosennuste tilinpäätössiirtojen jälkeen on 2,3 milj. euroa.

Investoinnit

Investointien toteutumisennuste on 90,7 milj. euroa, kun tulosbudjetin investoinnit ovat 147,3 milj. euroa. Metron kulunvalvontaan, mukaan lukien junalaitteet, varatuista 27,5 miljoonasta eurosta on toteutumassa 11,1 miljoonaa, bussijokeriin varatuista 16,5 milj. eurosta 5,5 milj. euroa ja uuteen Koskelaan varikkoon budjetoidusta 10,0 milj. eurosta 0,4 milj. euroa.

Helsingin Bussiliikenne Oy:n omistamien Ruskeasuon Varikkokiinteistö Oy:n osakkeiden siirtymisestä HKL:n hallintaan on toteutumassa 5 miljoonan euron budjetoimaton investointi.

Tilikauden suurimmat investoinnit ovat uusien metrovaunujen ennakkomaksu 12,6 milj. euroa, automaattimetron maksut 11,1 milj. euroa ja metrovarikon rakentaminen 10,6 milj. euroa, milj.

Rahoitus

HKL:n kassavarat ovat -15,6 milj. euroa 30.9.2013 (31.12.2012: -13,5). Vuoden 2013 lopussa käytettävissä olevien kassavarojen (rahavarat ja kaupungin yhdystili) ennustetaan olevan 3,7 milj. euroa.

HKL nostaa uutta ulkoista lainaa 70,0 milj. euroa vuonna 2013 (TB: 115,0).

Vastuositoumukset

HKL:n lainat kaupungilta ovat 25,0 milj. euroa ja muut lainat 99,1 milj. euroa 30.9.2013.

Muista lainoista 49,1 milj. euroa on nostettu Pohjoismaiden investointipankilta ja 50,0 milj. euroa Euroopan investointipankilta. Pohjoismaiden investointipankin lainasta tehtiin ensimmäinen lyhennys 0,9 milj. euroa elokuussa 2013.

Henkilöstö

HKL:n henkilöstömäärä oli 1 034 henkilöä 30.9.2013 (30.9.2012: 1 026). Vuoden 2012 lopussa henkilöstömäärä oli 1 023. Keskimäärin tammi-kesäkuussa henkilöitä oli 1 048, kun vastaavalla kaudella vuonna 2012 henkilöitä oli keskimäärin 1 039. Raitioliikenteessä oli syyskuun lopussa 12 kuljettajaa enemmän kuin vastaavalla hetkellä vuonna 2012.

Henkilöstökuluja on kertynyt tammi-syyskuussa 40.139.869,55 euroa (2012: 38.328.787,05).

Merkittävät tapahtumat liikelaitoksen toiminnassa raportointijaksolla ja tulevaisuuden näkymät

HKL:n tavoiteohjelmassa 2010 – 2015 on asetettu konkreettiset tavoitteet HKL:lle. Ohjelman toteutumista on seurattu säännöllisesti. Alkuvuoden toteutumaseurannan mukaan ohjelmassa vuodelle 2013 asetetut tavoitteiden toteutuma-arvio (osatavoitteiden painotettu keskiarvo asteikolla 1-5) on 3,11 pistettä kun tavoite on 3,34 pistettä.

Osavuositarkastuksen aikana valmistui Hakaniemen raitiovaunupysäkkialueen perustusten ja raiteiden uusiminen. Metrovarikolla työt jatkuivat. Kaikki kesän ajaksi suunnitellut raitiotieiden peruskorjaukset toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Meneillään ovat Kampin ja Kaisaniemen liukuportaiden peruskorjaus sekä Ruoholahden hissien peruskorjaus. Osavuositarkastuksen aikana käynnistyi Jokeri 2-tunnelin rakentaminen. Kokouksessaan 12.9. johtokunta hyväksyi Myllypuron aseman peruskorjaussuunnitelman ja lähetti sen edelleen kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Metron automatisointiprojektin tilanne on edelleen aikataulun kannalta kriittisellä polulla. Projektin valmiusaste on 26.9.2013 kaikkiaan 56,2 % (Siemensin ilmoitus). Kolmen ensimmäisen M100-sarjan metrojunayksikön automaattiasennus viivästyi kaikkiaan runsaat seitsemän kuukautta ja lisäksi katsastuksen jälkeen metrojunayksiköissä on ollut erilaisia teknisiä vikoja, joiden vuoksi niitä on jouduttu ottamaan pois liikenteestä. Lisäksi M100-sarjan turvallisuustarkastuksessa on asetettu junayksiköiden matkustajakäytölle ehtoja, joiden osalta Siemensin toimenpiteet ovat vielä kesken.

Ensimmäinen M200-sarjan metrojunayksikkö luovutettiin Siemensille asennuksia varten maanantaina 9.9.2013, vaikka Siemens ei ollut vielä toimittanut M200-sarjan metrojunayksiköiden osalta HKL:lle sopimuksen vaatimusten mukaista asennusohjelmaa. Siemens ilmoitti tarvitsevansa yhden M200-sarjan metrojunayksikön voidakseen viimeistellä asennusohjelman sopimuksen mukaiseksi. M200-sarjan metrojunayksiköiden asennusten aloitus on myöhässä noin kahdeksan kuukautta verrattuna etenemissopimuksen aikatauluun.

Erityisen aikataulukriittinen ongelma on ollut automaattisten laituriovien suunnittelu niin, että ovet täyttävät kaikki automaattimetron toiminnallisuuteen ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Osapuolten neuvottelussa 20.9.2013 Siemens ilmoitti valmistelewansa kahdeksan viikon kuluessa laituriovista sellaisen teknisen ratkaisun, joka täyttää sekä turvallisuuteen että toiminnallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Vanhojen relepohjaisten asetinlaitteiden purkaminen on aloitettu heinäkuussa metrovarikolta, minkä jälkeen siirryttiin purkamaan matkustajalinjan asetinlaitteita. Purku on tehty päiväsaikaan eikä se ole vaikuttanut metron liikennöintiin. Purku saataneen lopulliseen päätökseen viikon 41 - 42 aikana (Siemensin ilmoitus). Siemens on ilmoittanut, että uuden ATS -ohjelman testaukset ovat menossa ja arvioitu käyttöönotto tapahtuu lokakuussa 2013 seitsemän kuukautta myöhässä verrattuna etenemissopimuksen mukaiseen aikatauluun.

Siemens on ilmoittanut, että M100-sarjan modifioitujen metrojunien työttestaukset (automaattiajossa) on aloitettu. HKL on pyytänyt Siemensiltä turvallisuus selvitystä siitä, että välillä automaattiajossa olevat metrojunayksiköt voidaan aina automaattiajon päätyttyä ottaa turvallisesti manuaaliseen liikenteeseen.

Myös uusien M300-junien toimitus kärsii aikatauluvaikeuksista, koska Siemens on ilmoittanut, että se ei pysty toimittamaan junien automaattilaitteita siinä aikataulussa kuin CAF:n varsinainen junaprojekti etenee. CAF on ilmoittanut 9 viikon aikatauluriskistä. Sopimuksen mukaan HKL hankkii CAF:ilta 20 junaa. Junat ovat 90 metriä pitkiä ja vastaavat pituudeltaan nykyisiä kahden yksikön (4 vaunun) junia.

Tällä hetkellä projektin olemassa oleva aikataulu tähtää siihen, että projekti etenee etenemissopimuksessa 2012 päätetyn kokonaisaikataulun mukaisesti niin, että Länsimetro voidaan ottaa liikennekäyttöön sovitun mukaisesti vuoden 2015 lopulla. Marras-joulukuun vaihteessa HKL, Länsimetro Oy ja HSL tarkastelevat yhteisesti kaikkia automaattimetroon ja Länsimetroon liittyviä aikataulukysymyksiä. Siemensin ilmoituksen mukaan täysin automaattiseen ajoon siirtyminen (liikennöinti ilman kuljettajia) siirtyy joka tapauksessa kuitenkin kuusi kuukautta myöhempään ajankohtaan eli helmikuuhun 2017.

Länsimetron rakentaminen on laajasti käynnissä. Ajotunnelit on louhittu ja ratatunneleista oli kesäkuun loppuun mennessä louhittu 26.729 m (96,2 % kokonaispituudesta). Helsingissä ratatunneleista on louhittu 100 % ja Espoossa 94,6 %. Ensimmäiset asemien rakentamisurakat ovat alkaneet.

Ensimmäisen uuden raitiovaunun roll-out-tilaisuus oli Otanmäessä 13.6. ja vaunu saapui Helsinkiin 25.6. Vaunun testit alkoivat välittömästi. Toinen vaunu saapuu Helsinkiin marraskuussa. Varsinaiset toimitukset (38 vaunua) ajoittuvat vuosille 2015-2018. Sopimus sisältää myös kolme optiota yhteensä 90 vaunun toimittamisesta vuosien 2018-2026 aikana.

LIITTEET

- Liite 1: Tuloslaskelmaennuste
- Liite 2: Tuloslaskelma
- Liite 3: Tase
- Liite 4: Rahoituslaskelmaennuste
- Liite 5: Investoinnit
- Liite 6: Tunnusluvut
- Liite 7: Tunnuslukujen laskentaperusteet
- Liite 8: Suoritteet

<u>TULOSLASKELMAENNUSTE</u>	KOKO VUOSI		
	Tilinpäätös 2012	Tulosbudjetti 2013	Ennuste 2013
Liikevaihto	139 721	150 002	147 114
Valmistus omaan käyttöön	4 811	5 182	5 840
Liiketoiminnan muut tuotot	18 285	15 935	21 210
Aineet, tarvikkeet	-14 914	-15 330	-15 569
Palveluostot	-30 869	-32 981	-31 018
Henkilöstökulut	-53 418	-55 782	-55 281
Poistot	-31 059	-33 569	-33 766
Muut kulut	-7 169	-7 352	-7 902
Liikevoitto	25 387	26 106	30 627
Rahoitustuotot	37	10	26
Rahoituskulut	-20 864	-23 075	-22 291
Voitto ennen satunnaiseriä	4 559	3 041	8 362
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	4 559	3 041	8 362
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	-6 575	2 216	-1 495
Vapaaehtoisten lisäys (-)/vähennys (+)	3 870	-5 256	-4 598
Tilikauden voitto/tappio	1 854	0	2 269

TULOSLASKELMA

TOTEUMA JAKSOLTA : 1.1.-30.9

	2013	2012
Liikevaihto	108 431	105 298
Valmistus omaan käyttöön	4 281	2 834
Liiketoiminnan muut tuotot	15 830	12 174
Aineet, tarvikkeet	-10 931	-10 158
Palveluostot	-20 129	-21 913
Henkilöstökulut	-40 140	-38 329
Poistot	-25 096	-23 082
Muut kulut	-5 482	-4 936
Liikevoitto/-tappio	26 764	21 888
Rahoitustuotot	23	1
Rahoituskulut	-16 450	-16 222
Voitto ennen satunnaiseriä	10 338	5 668
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	10 338	5 668
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	-2 049	1 384
Vapaaehtoisten var. vähennys (+)	3 764	0
Tilikauden voitto/tappio	12 053	7 052

TASE

	Ennuste 31.12.2013	Tase 31.12.2012
--	-------------------------------	----------------------------

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet	1 339	1 031
Aineelliset hyödykkeet	604 420	552 816
Sijoitukset	38 295	33 295
Pysyvät vastaavat yhteensä	644 054	587 141

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus	4 220	4 220
Saamiset	17 626	14 124
Rahat ja pankkisaamiset	164	164
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	22 010	18 508

VASTAAVAA YHTEENSÄ	666 064	605 649
---------------------------	----------------	----------------

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma	380 018	380 018
Ed.tilikausien voitto/tappio	10 316	8 462
Tilikauden voitto/tappio	2 269	1 854
Oma pääoma yhteensä	392 603	390 334

POISTOERO	37 842	36 347
VAPAAEHTOISET VARAUKSET	14 559	9 961

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen	186 622	120 905
Lyhytaikainen	34 438	48 102
Vieras pääoma yhteensä	221 060	169 007

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	666 064	605 649
-----------------------------	----------------	----------------

RAHOITUSLASKELMAENNUSTE

**Varsinaisen toiminnan ja
investointien kassavirta**

	Tilinpäätös 2012	Tulosbudjetti 2013	Ennuste 2013
Tulorahoitus			
Liikevoitto	25 387	26 106	30 627
Poistot	31 059	33 569	33 766
Rahoitustuotot ja -kulut	-20 828	-23 065	-22 266
Investoinnit	-76 564	-147 267	-90 679
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	-40 946	-110 658	-48 551

Rahoitustoiminnan kassavirta

Lainakannan muutokset	48 012	107 346	65 717
Muut maksuvalmiuden muutokset	-7 032	3 312	-17 166
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	40 981	110 658	48 551

Kassavarojen muutos

Kassavarat tilikauden alussa 01.01.	129	129	164
Kassavarat tilikauden lopussa 31.12.	164	129	164

KÄYTTÖOMAISUUSHANKINNAT, 1000 €	Toteutunut 30.9.2013	Ennuste 2013	Tulosbudjetti 2013
HKL-Liikelaitos			
Tuotantoinvestoinnit	8 767	17 514	23 465
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	<u>33 922</u>	<u>51 405</u>	<u>88 432</u>
HKL-Liikelaitos	42 689	68 919	111 897
HKL-RAITIOLIIKENNE	4 352	7 413	13 233
HKL-METROLIIKENNE	1 052	14 347	22 137
HKL YHTEENSÄ	48 093	90 679	147 267

TUNNUSLUVUT

	Ennuste 2013	Tilinpäätös 2012
TOIMINNAN LAAJUUS		
Liikevaihto (1 000 €)	147 114	139 721
Liikevaihto/henkilö	138,3	135,0
Liikevaihdon muutos %	5,3	3,2
Investoinnit (1 000 €)	90 679	76 564
Taseen loppusumma (1 000 €)	666 064	605 649
Henkilöstökulut (1 000 €)	55 281	53 418
Henkilöstökulut liikevaihdosta %	37,6	38,2
Henkilöstö keskimäärin	1064	1035

KANNATTAVUUS JA PÄÄOMAN TUOTTO

Oman pääoman tuotto-%	7,0	5,9
Sijoitetun pääoman tuotto-%	5,1	4,7
Liikevoitto (1 000 €)	30 627	25 387
Liikevoitto - %	20,8	18,2

MAKSUVALMIUS

Quick ratio	0,5	0,3
Current ratio	0,6	0,4

VAKAVARAIJUUS

Omavaraisuusaste %	66,8	72,1
--------------------	------	------

Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitos

LIITE 7

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAPERUSTEET

TOIMINNAN LAAJUUS

Liikevaihto / henkilö (1 000 €)		Liikevaihto / Henkilöstö keskimäärin
Liikevaihdon muutos, %	100 x	Liikevaihdon muutos / Liikevaihto edellisellä kaudella
Henkilöstökulut liikevaihdosta %	100 x	Liikevaihto kaudella

KANNATTAVUUS JA PÄÄOMAN TUOTTO

Oman pääoman tuotto, %	100 x	(Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / (Oma pääoma+ vapaaehtoiset varaukset ja poistoerot(keskimäärin tilikaudella))
Sijoitetun pääoman tuotto, %	100 x	(Liikelylijäämä ennen satunnaisia eriä + rahoituskulut) / (Oma pääoma+ Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
Liikevoitto, %	100 x	Liikelylijäämä / Liikevaihto

MAKSUVALMIUS

Quick ratio		(Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)
Current ratio		(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

VAKAVARAISUUS

Omavaraisuusaste, %	100 x	Oikaistu oma pääoma / (Oikaistun taseen loppusumma - saadut ennakomaksut)
---------------------	-------	---

Matkustajamäärä, milj. matkaa

	TP2012	31.8.2012	31.8.2013	Ero-%
Raitio*	57,2	36,8	37,5	1,8%
Lautta*	1,6	1,3	1,4	9,4%
	TP2012	30.9.2012	30.9.2013	Ero-%
Metro	62,2	45,6	48,1	5,6%

* Raitio- ja lauttaliikenteen syyskuun matkustajamäärät eivät tiedos osavuositarkastusta laadittaessa

Paikkakilometrit, milj. km

	TP2012	30.9.2012	30.9.2013	Ero-%
Raitio	572,7	423,0	444,4	5,1%
Metro	2095,3	1558,5	1576,0	1,1%
Yhteensä	2668,0	1981,5	2020,4	2,0%